



การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์
ในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของศาลจังหวัดนครพนม
The Admissibility of Forensic Evidence in Drug Conspiracy Cases in
Nakhon Phanom Provincial Court

ณรายุทธ ไตรยสุทธิ์¹ พัชรา สินลอยมา² สหพัฒน์ หอมจันทร์³ และ สฤณี สืบพงษ์ศิริ⁴

¹คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

³คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

⁴มหาวิทยาลัยรังสิต

Narayut Traiyasut¹, Patchara Sinloyma², Sahaphat Homjan³, and Sarit Suebpongsiri⁴

¹Faculty of Forensic Science, Royal Police Cadet Academy

² Royal Police Cadet Academy

³Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy

⁴Rangsit University

Received March 29, 2021 | Revised May 4, 2021 | Accepted May 4, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของศาลจังหวัดนครพนม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกองค์คณะผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครพนม ที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาพิพากษาคดีจำนวน 5 ราย และทำการวิจัยศึกษาถอดบทเรียนจากคำพิพากษาคดีความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของศาลจังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นคดีที่ถึงที่สุดแล้ว จำนวน 15 คดี นำข้อมูลมาพิจารณาประกอบกัน ผลการศึกษาพบว่า 1) ศาลจังหวัดนครพนมมีหลักการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเหมือนกันกับคดีอาญาอื่นทั่วไปและสอดคล้องกับคำพิพากษาของศาลฎีกา กล่าวคือ ศาลรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในฐานะเป็นพยานประกอบ ศาลรับฟังพยานหลักฐานทั้งปวงที่ปรากฏในสำนวนประกอบกันเพื่อชี้ว่าหนักวินิจัยคดี 2) พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มาจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนนั้นมีความจำเป็นที่ต้องปรากฏในสำนวน เพราะเป็นข้อมูลที่ชี้ให้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำความผิด ส่วนพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มาจากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานนั้นจะสนับสนุนพยานหลักฐานที่ได้จากฝ่ายสืบสวนให้มีน้ำหนักในการรับฟังมากยิ่งขึ้น 3) เจ้าหน้าที่รัฐไม่มีองค์ความรู้ในการรวบรวมหลักฐาน จึงควรจัดอบรมและเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงาน



คำสำคัญ: สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด, พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน, พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้จากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน, พยานประกอบ

Abstract

This research was a qualitative study with the objective of studying the admissibility of forensic evidence in drug conspiracy cases in Nakhon Phanom Provincial Court. This research was done through the use of in-depth interviews with five judges at the Nakhon Phanom Provincial Court with experience in judicial proceedings. This research was conducted through both studying drug conspiracy cases from the Nakhon Phanom Provincial Court and learning lessons from the verdicts. After the data from 15 drug conspiracy cases were brought together, the study found that: 1) The Nakhon Phanom Provincial Court has the same forensic evidence in cases of conspiracy to commit drug offenses as other criminal cases, and it is in line with the judgment of the Supreme Court, that is to say that the court listens to forensic evidence as supporting witnesses. The court listens to all evidence provided with the accompanying rhetoric to weigh the case. 2) It is necessary for forensic evidence obtained from investigative officers to appear in the case statement because it is information that indicates the events of the offense. In addition, the weight of evidence is increased when forensic evidence obtained from the Probation Office supports the evidence obtained from the Investigative Department. 3) Government officials lack knowledge related to evidence collection. Therefore, training should be organized and knowledge should be disseminated to officers.

Keywords: Conspiring to Commit Drug Offenses, Forensic Evidence Obtained from Investigator, Forensic Evidence Obtained from the Forensic Science Division, Witness

บทนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาหลักของประเทศไทยต่อเนื่องยาวนานมาหลายปี อาจกล่าวได้ว่าเป็นวาระแห่งชาติก็ว่าได้ ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วน ทั้งส่วนราชการ ส่วนท้องถิ่น บุคคลทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ต้องใส่ใจร่วมมือกันแก้ปัญหาเพื่อให้สังคมปลอดจากยาเสพติดหรือน้อยน้อยทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดในสถานศึกษา ในหมู่เด็กวัยรุ่น วัยเรียน ซึ่งกำลังเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต

หากมองย้อนถึงแหล่งที่มาของยาเสพติด จะเห็นได้ว่ายาเสพติดไม่ได้มีแหล่งผลิตอยู่ในประเทศไทย แต่มีแหล่งผลิตอยู่ในต่างประเทศแล้วมีการลักลอบนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย โดยผ่านช่องทางแนวชายแดน รวมถึงใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านยาเสพติดไปยังประเทศที่สามด้วย ชนิดของยาเสพติดที่ลักลอบนำเข้ามามีหลากหลายชนิดทั้ง ยาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน กัญชา เคตาซีน เป็นต้น ช่องทางที่นักค้ายาเสพติดใช้ลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่ประเทศไทยเป็นทางหลักคือพรมแดนทางภาคเหนือ เนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งผลิตในประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตาม ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาพบว่ากลุ่มนักค้ายาเสพติดหันมานำเข้ายาเสพติด

ทางชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวชายแดนทางภาคเหนือ เจ้าหน้าที่รัฐเข้มงวดกวดขันปราบปรามจับกุมได้ยาเสพติดรายสำคัญหลายครั้ง กลุ่มกระบวนการผู้กระทำผิดจึงหาช่องทางการนำเข้าใหม่เพื่อหลีกเลี่ยงการจับกุม โดยหันมาใช้ช่องทางนำเข้าทางด่านภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดนครพนม เป็นช่องทางหนึ่งที่มีปัญหาในการนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่มีแม่น้ำโขงคั่นกลางตลอดแนวมีระยะทางมากกว่า 175 กิโลเมตร ทำให้ยากแก่การป้องกันปราบปราม ยาเสพติดจึงทะลักเข้ามาทางชายแดนด้านจังหวัดนครพนมเพิ่มมากขึ้น

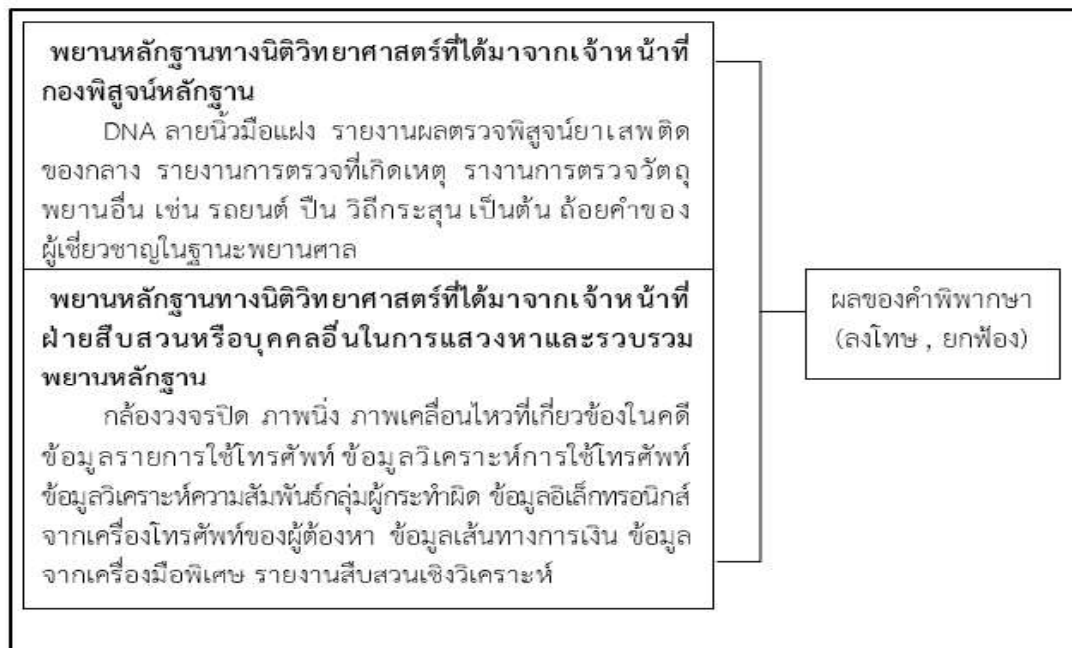
จากการปฏิบัติงานของผู้วิจัยเกี่ยวกับปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พบปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการ เช่น การจัดเก็บรอยลายนิ้วมือแฝง หรือ DNA ของคนร้ายซึ่งอาจพบอยู่ในที่เกิดเหตุ ปัญหาเกี่ยวกับหลักฐานการสื่อสารของคนร้ายที่พบในที่เกิดเหตุ อาจเป็นร่องรอยการใช้โทรศัพท์ การติดต่อสื่อสารกันกระทำความผิดทางสื่อสังคมออนไลน์ เส้นทางการเงินของกลุ่มคนร้าย เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เริ่มตั้งแต่การเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในที่เกิดเหตุ การแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์หลังเกิดเหตุเพื่อนำมาพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาในคดี การได้มา การแปลความหมาย ห่วงโซ่การครอบครองพยานหลักฐานรวมตลอดถึงการนำเสนอข้อมูลพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อสื่อความหมายให้บุคลากรหน่วยงานอื่นเข้าใจเนื้อหา รวมถึงการเชื่อมโยงพยานหลักฐานกับผู้กระทำผิดแต่ละคนว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร เพื่อประสงคืให้ศาลเชื่อในน้ำหนักพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่นำเสนอและฟังลงโทษผู้กระทำผิด ทั้งนี้ในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นเป็นการใช้กฎหมายเพื่อมุ่งลงโทษบุคคลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งส่วนมากแล้วบุคคลเหล่านั้นจะไม่ถือครองยาเสพติดตลอดจนมีการปกปิดตัวตน ปกปิดวิธีการกระทำความผิด พยานบุคคลที่รู้เห็นการกระทำความผิด ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่รู้เห็น มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด การให้ถ้อยคำในชั้นศาลจึงไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในคดี บางรายถึงอาจกลับคำให้การในชั้นศาล ดังนั้น การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อนำมาพิสูจน์ความผิดจึงเป็นสิ่งสำคัญในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่คู่ความนำเสนอขึ้นสู่ศาล ในคดีความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยเฉพาะการดำเนินการต่อบุคคลผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องทำการวิจัยเพื่อศึกษาหาแนวทางในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานมาดำเนินคดีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่คู่ความทั้งโจทก์ จำเลยนำเสนอขึ้นสู่ศาล ในคดีความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในพื้นที่จังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาปัญหาประเด็นข้อสงสัยของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้อง หรือยกเหตุแห่งความสงสัยให้จำเลย

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้เป็นผลมาจากการวิเคราะห์แนวคำพิพากษา วิเคราะห์คำฟ้องของ พนักงานอัยการ ศึกษาสำนวนคดีการสอบสวน สำนวนคดีการสืบสวน ในคดีสมคบกันกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในท้องที่จังหวัดนครพนม พบว่า พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่โจทก์ นำสืบมีแหล่งที่มาแตกต่างกัน ส่วนหนึ่งนั้นเป็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่พนักงานสอบสวน รวบรวมส่งให้เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจพิสูจน์ยืนยันผล อีกส่วนหนึ่งนั้นเป็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาจากเจ้าหน้าที่ ฝ่ายสืบสวนหรือบุคคลอื่น พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในส่วนนี้เจ้าหน้าที่สามารถแปรผลข้อมูลได้ เอง โดยไม่ต้องให้เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานมาตรวจพิสูจน์ ทั้งนี้อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น อาจแสวงหาและรวบรวมได้ทั้งจาก เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานและจากเจ้าหน้าที่อื่น อย่างไรก็ตามพยานหลักฐานทั้งปวงที่จะนำขึ้นสู่ศาลได้ นั้นต้องมีแหล่งที่มาจากพนักงานสอบสวน กล่าวคือ พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากทั้งสอง แหล่งที่มานี้ต้องปรากฏอยู่ในสำนวนการสอบสวน ดังนั้น พนักงานสอบสวนต้องรวบรวมพยานหลักฐานทั้ง สองส่วนนี้ให้ครบถ้วนบริบูรณ์แล้วจึงนำขึ้นสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาล

บททวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับการอำนวยความสะดวกในสังคม

ความสำคัญของหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับกระบวนการพิจารณาความทางอาญานั้น โดยทั่วไปกระบวนการพิจารณาความอาญา มีประเด็นที่ต้องชี้ขาดอยู่ 2 ประการ คือ ประเด็นข้อกฎหมาย

และประเด็นข้อเท็จจริง การพิจารณาต้องวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ยุติว่าเป็นอย่างไรแล้วจึงปรับเข้ากับข้อกฎหมาย โจทย์ต้องพิสูจน์ให้ได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและจำเลยเป็นผู้กระทำผิดนั้น หากมีข้อสงสัย ศาลย่อมต้องยกประเด็นแห่งข้อสงสัยให้จำเลยและปล่อยตัวไป ดังนั้น พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์จึงมีบทบาทอย่างยิ่งในการพิสูจน์ยืนยันความจริงในชั้นศาล (Kitbon, 2015)

1.2 วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Evidence)

กฎหมายพยานหลักฐาน

กฎข้อที่ 1 “การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ”

กฎข้อที่ 2 “เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย”

กฎข้อที่ 3 “กระทำการค้นหาและเก็บพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม”

กฎข้อที่ 4 “มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Evidence) โดยตลอด”

การชั่งน้ำหนักว่า พยานหลักฐานดิจิทัลที่ได้จากระบบคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือที่น่าเชื่อถือหรือไม่นั้น จึงต้องพิจารณาว่า

1. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน ขั้นตอนการเก็บรักษาดูแลพยานหลักฐาน และขั้นตอนการวิเคราะห์ตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานนั้นเป็นขั้นตอนที่ถูกต้อง (Best Practice) จนได้รับการยอมรับในวงการดังกล่าวหรือไม่

2. เครื่องมือและโปรแกรม (Software) ที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ มีความทันสมัย และได้รับการยอมรับในวงการนั้นหรือไม่ และ

3. พยานหลักฐานที่ได้มา มีการแทรกแซงโดยบุคคลอื่น หรือกระบวนการที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่ (Chain of Custody) (Suebpongsiri, 2008)

หากขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้มีความถูกต้อง มีความเป็นมาตรฐาน และไม่มีการแทรกแซงพยานหลักฐานนั้นไม่ว่าด้วยประการใด ก็ถือว่าพยานหลักฐานข้อมูลที่ได้มาจากคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือ นั้น มีความน่าเชื่อถือในแง่ของการตรวจพิสูจน์แล้ว (Chaiakrawat, 2019)

1.3 ข้อหาสมคบและสนับสนุนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

การสมคบ คือ การแสดงออกซึ่งความตกลงจะกระทำความผิดร่วมกัน ไม่เพียงแต่คุยชักชวนกันเท่านั้น แต่จะต้องมีหลักฐานที่แสดงถึงการตกลงเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นประกอบ โดยไม่ต้องคำนึงว่าได้กระทำความผิดตามที่ได้สมคบกันหรือไม่ การสมคบจึงเทียบเคียงกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องช่องโจร กล่าวคือ ต้องมีพยานยืนยันได้ว่าจำเลยกับพวกได้คบคิดร่วมกันประชุมปรึกษาหารือกันที่ไหน เมื่อใด และได้ตกลงกันจะกระทำความผิดอย่างไร ดังนั้น ความผิดฐานสมคบตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง ก็จะต้องมีพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีการตกลงกัน หาใช่ว่าเมื่อฟังว่าเป็นตัวการร่วมกันกระทำความผิดแล้ว จะต้องรับฟังเป็นยุติว่าได้กระทำความผิดฐานสมคบด้วยแต่อย่างใดไม่

ในการดำเนินคดี จะต้องแยกบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดให้ออกว่าใครคือผู้สมคบ ใครคือผู้สนับสนุน และใครคือตัวการ เพื่อจะได้วางแนวทางการสืบสวนสอบสวนและฟ้องคดีให้ถูกต้อง อันจะทำให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดตามพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดแต่ละคนได้ (Office of the Narcotics Control Board, 2019)



1.4 หลักกฎหมายและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐาน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แบ่งแยกพยานหลักฐานออกตามวิธีการนำเสนอเป็น 4 ประเภท คือ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานผู้เชี่ยวชาญ มีหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานทั้ง 4 ชนิดแตกต่างกัน พิจารณาได้ดังนี้

พยานบุคคล มีความหมายตามนัยแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95 ซึ่งมีหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ บุคคลนั้นอาจเป็นใครก็ได้แต่ต้องเข้าใจและตอบคำถามได้อีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ พยานบุคคลนั้นต้องเป็นผู้ที่ได้เห็น ได้รู้ ได้ยินหรือทราบข้อความเรื่องนั้นมาด้วยตนเอง

พยานเอกสาร หมายถึง ข้อความใด ๆ ในเอกสารที่มีการอ้างอิงเป็นพยาน โดยอาศัยการสื่อความหมายของข้อความนั้นพิสูจน์ความจริง

พยานวัตถุคือ สิ่งของใด ๆ ที่คู่ความอ้างอิงให้ศาลตรวจดูเพื่อประโยชน์แก่คดีของตน การรับฟังพยานวัตถุไม่มีข้อจำกัดโดยกฎหมาย ดังนั้น พยานวัตถุที่มีการอ้างอิงในบัญชีพยานโดยถูกต้องตามระเบียบแล้วก็สามารถนำเข้าสู่สืบได้เสมอ

พยานผู้เชี่ยวชาญ เป็นพยานบุคคลประเภทหนึ่ง แต่มาเบิกความในลักษณะแสดงความเห็น เช่น แพทย์มาเบิกความเป็นพยานว่าสาเหตุการตายเกิดจากอะไร เป็นต้น

สำหรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ประกอบไปด้วย DNA, ลายนิ้วมือแฝง, รายงานผลตรวจพิสูจน์ยาเสพติดของกลาง, รายงานการตรวจที่เกิดเหตุ, รายงานการตรวจวัตถุพยานอื่น เช่น รถยนต์, ปืน, วัตถุกระสุน, ภาพจากกล้องวงจรปิด, ภาพนิ่ง, ภาพเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องในคดี, ข้อมูลรายการใช้โทรศัพท์, ข้อมูลวิเคราะห์การใช้โทรศัพท์, ข้อมูลวิเคราะห์ความสัมพันธ์กลุ่มผู้กระทำความผิด, ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากเครื่องโทรศัพท์ของผู้ต้องหา, ข้อมูลเส้นทางการเงิน และข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือพิเศษ เป็นต้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Wapansu (2014) ได้ศึกษาปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานในความผิดฐานสมคบและสนับสนุนหรือช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 พบว่า การรับฟังพยานหลักฐานในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้พิพากษาควรพิจารณาเพียงว่า ผู้กระทำความผิดสมคบกันกระทำความผิดเท่านั้น ซึ่งขั้นตอนที่สำคัญที่สุด คือ การสืบสวนก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ ในการที่จะเป็นหลักฐานแสดงเจตนาว่าผู้กระทำความผิดสมคบกัน ทั้งนี้ พนักงานสอบสวนผู้รวบรวมพยานหลักฐานต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่ได้จากการสืบสวนเข้าสู่สำนวนการสอบสวน

Vimollohakarn (2010) ได้ทำการวิจัยการแสวงหาพยานหลักฐานในคดียาเสพติดโดยการใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ พบว่า การสืบสวนเพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กรคดียาเสพติดนั้นจะใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานโดยวิธีสืบสวนธรรมดาอาจไม่ได้ผล การใช้เทคนิควิธีสืบสวนสอบสวนพิเศษมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันปราบปรามและพิสูจน์การกระทำความผิด

Pongpermsup (2011) ได้ศึกษาบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนคดียาเสพติดประเภทยาบ้า พบว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนซึ่งทำการสืบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้นำความรู้แขนงต่าง ๆ ของงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาประยุกต์ใช้งาน

Ruiu & Daricuic (2016) ทำการวิจัยข้อมูล พบว่า การเกิดอาชญากรรมประเภทคดียาเสพติด มีปริมาณที่เพิ่มสูงขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินงานพิเศษเฉพาะด้าน รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการพัฒนาและสามารถใช้เทคนิคและวิธีการสืบสวนแบบพิเศษได้ เพื่อทำการรวบรวมพยานหลักฐานที่จำเป็นในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงของกลุ่มกระบวนการนักค้ายาเสพติดและผู้ที่เกี่ยวข้อง

Diokno (2016) ทำการวิจัยข้อมูล พบว่า รูปแบบวิธีการในการสืบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด คือ การรวบรวมและค้นหาข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผนกำหนดแนวทางในการดำเนินการ การดำเนินการตามแผน และการประเมินผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง 5 บทความนี้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงเทคนิค ขั้นตอน วิธีการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานในคดียาเสพติด ดังนั้น จึงมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) นอกจากนี้ยังทำการวิจัยโดยถอดบทเรียนจากคำพิพากษาของศาลจังหวัดนครพนม เพื่อศึกษาข้อมูลในแบบลักษณะรายละเอียดเช่นเดียวกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยมีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

1.1 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้พิพากษาซึ่งเป็นหัวหน้าองค์กรคณะในศาลจังหวัดนครพนม หรือผู้พิพากษาประจำศาลจังหวัดนครพนม ที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาพิพากษาคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 5 ราย

การกำหนดคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีประสบการณ์ จำนวน 5 ราย มีความเหมาะสมเพียงพอแก่การวิจัยและผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว

1.2 คำพิพากษาศาลจังหวัดนครพนมในความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2559 – 2562 จำนวน 15 คดี

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ทำการศึกษาค้นคว้าจากคำพิพากษา (Judgment Research) โดยการขอคัดถ้อยคำพิพากษาคดีความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจากศาลจังหวัดนครพนม จำนวน 15 คดี มาทำการศึกษาถอดบทเรียน

2.2 ทำการศึกษาวินิจฉัยภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครพนม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 คำพิพากษาคดีความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของศาลจังหวัดนครพนม จำนวนทั้งสิ้น 15 คดี

3.2 แบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น



การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนั้น ในส่วนของคำพิพากษาศาลจังหวัดนครพนม เจ้าหน้าที่ศาลได้รับรองสำเนาถูกต้องแล้ว ในส่วนของแบบสัมภาษณ์เชิงลึกได้ผ่านการตรวจสอบและความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว

4. การสร้างแบบสอบถาม

ก่อนทำแบบสอบถามผู้วิจัยได้ยื่นเรื่องขอวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ผู้วิจัยได้รับการรับรองแล้ว เอกสารการรับรองเลขที่ 630404-005 จากนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งหมดมากำหนดเป็นประเด็นคำถามแล้วนำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ตรวจทาน เสนอแนะ จากนั้นจึงไปสัมภาษณ์ผู้พิพากษาเป็นรายบุคคลจนครบทุกราย ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นครอบคลุมทุกประเด็นคำถามและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยทุกประการ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดเครื่องมือในการวิจัย แล้วยื่นเรื่องขอวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เมื่อได้รับการรับรองแล้วผู้วิจัยได้ขอให้คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ มีหนังสือประสานศาลจังหวัดนครพนม เพื่อขอคัดสำเนาคำพิพากษามาทำการถอดบทเรียนและนัดหมายเพื่อขอสัมภาษณ์ ผู้พิพากษา เมื่อทำการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อมูลที่ได้จากการถอดบทเรียนคำพิพากษามาวิเคราะห์ สรุปผล และนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลวิจัยจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มตัวอย่างบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 คุณค่าของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการพิสูจน์ความจริง ในคดีความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้ง 5 ราย ให้ข้อมูลไปในแนวทางเดียวกันว่า พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีคุณค่าแก่การพิสูจน์ความจริงในชั้นศาลมากกว่าพยานหลักฐานอื่น ข้อดีของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ คือ เรื่องของการเปลี่ยนแปลงพยานจะไม่มีกลับไปกลับมาเหมือนพยานบุคคล แต่ข้อด้อยของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ คือ การจัดเก็บ ความน่าเชื่อถือของพยานผู้เชี่ยวชาญที่จะมาแปลความหมายของพยานนิติวิทยาศาสตร์เหล่านี้ว่ามีความรู้ความสามารถขนาดไหน อีกประการหนึ่งคือห่วงโซ่ของการครอบครองพยาน อาจจะมีปัญหาได้ว่ามีการจัดเก็บที่ถูกต้องหรือไม่มีการครอบครองและส่งมอบพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นไปตามหลักการที่ถูกต้องหรือไม่

1.2 รูปแบบการนำเสนอหลักฐานหรือข้อมูลเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อประกอบการพิจารณาคดีของศาล

ผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้ง 5 ราย ให้ข้อมูลไปในแนวทางเดียวกันว่า การนำเสนอหลักฐานหรือข้อมูลเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ อาจนำเสนอในรูปแบบเอกสาร กรณีคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น เป็นคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ควรจะมีแผนผังของผู้กระทำความผิดว่าแต่ละคนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร รูปแบบการนำเสนอหลักฐานหรือข้อมูลเกี่ยวกับพยานหลักฐานทาง

นิติวิทยาศาสตร์เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินของศาล อาจแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ พยานหลักฐานที่ได้จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนกับพยานหลักฐานที่ได้จากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน สำหรับพยานหลักฐานที่ได้จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนจะเป็นการได้มาซึ่งข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เข้าเงื่อนไขหรือองค์ประกอบความผิดประกอบกัน ข้อมูลที่ได้มาดังกล่าวนี้จะเป็นข้อมูลปฐมภูมิหรือข้อมูลเบื้องต้นที่ผ่านการรู้เห็นข้อเท็จจริงในคดี ส่วนพยานหลักฐานอีกประเภทหนึ่งเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานเข้าไปในสำนวนการสอบสวนและส่งให้พยานผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจพิสูจน์อีกชั้นหนึ่ง ฉะนั้นพยานหลักฐานที่แตกต่างในสองส่วนนี้ก็คือ พยานหลักฐานที่ได้จากฝ่ายสืบสวนอาจเป็นพยานหลักฐานที่สามารถตีความและแปรข้อมูลได้ด้วยสภาพของพยานหลักฐานนั่นเองโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยพยานผู้เชี่ยวชาญมาแปลความหมาย

1.3 หลักเกณฑ์หรือแนวทางในการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้ง 5 ราย ให้ข้อมูลไปในแนวทางเดียวกันว่า ศาลรับฟังพยานหลักฐานทั้งหมดในสำนวนประกอบกันเพื่อชั่งน้ำหนักวินิจฉัยคดี โดยศาลรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในฐานะเป็นพยานประกอบ กล่าวคือต้องพิจารณารับฟังร่วมกับพยานหลักฐานอื่น สำหรับคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ศาลให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ค่อนข้างสูงมากกว่าพยานหลักฐานอื่น เพราะเป็นพยานหลักฐานที่ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาก่อนแล้ว ใช้เป็นพยานแวดล้อมเพื่อเชื่อมโยงยืนยันจำเลยกับพฤติการณ์ในคดี และใช้ยืนยันหรือตรวจสอบคำให้การพยานบุคคล

1.4 การยกข้อต่อสู้ขึ้นหักล้างหรือทำลายน้ำหนักพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของฝ่ายจำเลย

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ราย ให้ข้อมูลไปในแนวทางเดียวกันว่า จำเลยจะไม่ใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการหักล้าง แต่จะใช้พยานบุคคลมาหักล้าง ซึ่งเรื่องนี้จำเลยมีโอกาสดูสู้หรือหักล้างได้ค่อนข้างยาก เพราะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นปลอมหรือแปลงได้ยาก ศาลให้คุณค่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าถ้อยคำพยานบุคคล

1.5 ปัญหา อุปสรรค ในการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าพิสูจน์ความจริงในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ราย ให้ข้อมูลไปในแนวทางเดียวกันว่า เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายมีความรู้ความเข้าใจไม่มากพอ ประกอบกับมีเพียงหน่วยงานบางหน่วยงานเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ จึงทำให้เกิดข้อบกพร่องในการรวบรวมพยานหลักฐาน คดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ทำการสืบสวนสอบสวน นอกจากจะรวบรวมพยานหลักฐานพยานบุคคลแล้ว ควรมุ่งเน้นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นำมาประกอบด้วย นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ 2 ราย ให้ข้อมูลในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดว่าเกิดจากการที่พนักงานสอบสวนยังขาดประสบการณ์ในการทำคดี เพราะส่วนใหญ่จะแจ้งแต่เฉพาะข้อกล่าวหาแต่ไม่รวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับข้อหาสมคบมาด้วย คดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมักจะมีผู้ต้องหาหลายคน การจะฟังว่าทุกคนได้ร่วมกันสมคบกันหรือไม่ ต้องอาศัยพฤติการณ์แวดล้อมและคำชี้แจงของผู้กระทำ



ความผิดประกอบกัน โดยผู้กระทำความผิดด้วยกันมักจะกลับคำให้การในชั้นศาล และเบิกความช่วยเหลือกัน ดังนั้น ในชั้นสอบสวนจึงควรสอบปากคำผู้ต้องหาทุกคนรวมถึงผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผู้กระทำความผิดแต่ละคน รวมทั้งควรมีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาประกอบเพิ่มเติมด้วย

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาประเด็นข้อสงสัยของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้อง หรือยกเหตุแห่งความสงสัยให้จำเลย

จำเลยมักจะไม่ยอมรับและโต้แย้งข้อเท็จจริงอยู่เสมอ โดยอ้างพยานบุคคลมาหักล้างพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น โต้แย้งอ้างว่าไม่ทราบว่ารอยลายนิ้วมือแฝงของตนไปปรากฏอยู่ที่วัตถุพยานได้อย่างไร หรือตนไม่ได้เป็นผู้ใช้หมายเลขโทรศัพท์หรือหมายเลขบัญชีตามที่โจทก์กล่าวอ้าง

พนักงานสอบสวนยังขาดประสบการณ์ในการทำสำนวนคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อาศัยเพียงคำให้การของผู้ต้องหา พอขึ้นชั้นศาลจำเลยให้การปฏิเสธ ทำให้ขาดพยานหลักฐาน

3. ผลการวิจัยศึกษาถอดบทเรียนคำพิพากษาเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในพื้นที่จังหวัดนครพนม

ตารางที่ 1 พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ปรากฏอยู่ในคำพิพากษาลดบทเรียน

คดีที่	พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดี									
	พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน					พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนหรือเจ้าหน้าที่อื่น				
	ผลตรวจยาเสพติด	รายงานตรวจที่เกิดเหตุ	DNA	ลายนิ้วมือแฝง	คำให้การพยานชุดพอด	ข้อมูลการเงิน	ข้อมูลจากเครื่องโทรศัพท์ของผู้ต้องหา	ข้อมูลการใช้โทรศัพท์จากบริษัท	ผังโครงข่าย	รายงานสืบสวนเชิงวิเคราะห์
1	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	✓				✓		✓	✓	✓	✓
3	✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	✓	✓					✓	✓	✓	✓
6	✓						✓	✓	✓	✓
7	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓

คดีที่	พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดี										
	พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน					พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนหรือเจ้าหน้าที่อื่น					
	ผลตรวจยาเสพติด	รายงานตรวจที่เกิดเหตุ	DNA	ลายนิ้วมือแฝง	คำให้การพยานชัดทอด	ข้อมูลการเงิน	ข้อมูลจากเครื่องโทรศัพท์ของผู้ต้องหา	ข้อมูลการใช้โทรศัพท์จากบริษัท	ผังโครงข่าย	รายงานสืบสวนเชิงวิเคราะห์	CCTV
9	✓				✓		✓	✓	✓	✓	
10	✓				✓		✓	✓	✓	✓	
11	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓
12	✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	
13	✓						✓	✓	✓	✓	✓
14	✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓	
15	✓				✓		✓	✓	✓	✓	

จากตารางที่ 1 พบว่า คำพิพากษาที่ถอดบทเรียนทั้ง 15 คดี เป็นคดีที่เริ่มต้นจากคดีไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด จำนวน 9 คดี คือ คดีที่ 1, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 13 และ 15 เป็นคดีที่เริ่มต้นจากคดีรู้ตัวผู้กระทำความผิด จำนวน 6 คดี คือ คดีที่ 2, 3, 6, 11, 12 และ 14 ในจำนวนนี้มีคดีที่จำเลยให้การปฏิเสธจำนวน 9 คดี คือ คดีที่ 1, 4, 5, 7, 8, 10, 12, 13 และ 15 ซึ่งในจำนวนคดีที่จำเลยให้การปฏิเสธทั้ง 9 คดีนั้น ศาลยกฟ้องเพียง 2 คดี คือ คดีที่ 4 และ 10 โดยทั้งสองคดีที่ศาลยกฟ้องนั้น ศาลวินิจฉัยพยานหลักฐานทั้งปวงในสำนวนและสงสัยพยานหลักฐานโจทก์เนื่องจากไม่มีน้ำหนักเพียงพอ โดยเฉพาะคำให้การพยานบุคคลที่ไม่ชัดเจนของผู้กระทำความผิด ไม่ได้เกิดจากความบกพร่องของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์แต่อย่างใด

การพิจารณาพิพากษาคดีทั้ง 15 คดีนั้น ศาลรับฟังพยานหลักฐานโดยฟังคำให้การบุคคลประกอบพยานหลักฐานอื่น ๆ โดยเฉพาะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ การถอดบทเรียนจากคำพิพากษาจึงมีความสอดคล้องกับเนื้อหาการทบทวนวรรณกรรม และสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 รายที่ให้ข้อมูลไปในแนวทางเดียวกันว่า การรับฟังพยานหลักฐานในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและในคดีอาญาอื่น ๆ นั้น มีลักษณะแบบเดียวกัน คือ ศาลรับฟังพยานหลักฐานทั้งหมดในสำนวนประกอบกัน สำหรับคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น คดีประเภทนี้ส่วนมากมักจะไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นการกระทำความผิด การแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อมุ่งพิสูจน์ความจริง จึงต้องอาศัยพยาน



แวดล้อม โดยเฉพาะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาประกอบเชื่อมโยงให้เห็นถึงเจตนาตกลงใจร่วมกันกระทำความผิดของจำเลยแต่ละคนตั้งแต่ก่อนกระทำความผิด ต่อเนื่องเชื่อมโยงแสดงให้เห็นถึงพฤติการณ์ของจำเลยแต่ละคนในขณะที่กระทำความผิดว่าแต่ละคนทำหน้าที่อะไร มีบทบาทอย่างไรในองค์กร การกระทำนั้นเข้าองค์ประกอบความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ อย่างไร ประการสำคัญต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงเจตนาพิเศษของจำเลยด้วย กล่าวคือ ต้องพิสูจน์จนสิ้นสงสัยว่าจำเลยรู้อยู่แล้วว่าเป็นการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การเชื่อมโยงพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นต้องถึงขั้นรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง ศาลจึงจะพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลย

สรุปผลการวิจัย

การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือในคดีอาญาทั่วไปนั้นมีลักษณะเหมือนกัน กล่าวคือ พยานหลักฐานนั้นต้องเป็นพยานหลักฐานที่สามารถรับฟังได้ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และมาตรา 226/1 อีกทั้งต้องเป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าในเชิงการพิสูจน์ สามารถยืนยันหรือแสดงความเกี่ยวข้องกับตัวผู้กระทำความผิดได้ ศาลรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในฐานะเป็นพยานประกอบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1 วรรคสอง กล่าวคือ ต้องเป็นพยานหลักฐานที่สามารถรับฟังได้ มีแหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากพยานหลักฐานที่ต้องการพยานประกอบ อีกทั้งต้องเป็นพยานหลักฐานที่สามารถสนับสนุนให้พยานหลักฐานอื่นนั้นมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นด้วย เช่น รับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ประกอบคำชี้ชัดทอดพยานบุคคล เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ถ้าฟังเฉพาะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์แต่เพียงอย่างเดียวไม่พอฟังลงโทษจำเลย

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีสองประการ คือ พยานหลักฐานที่ได้มาจากผู้จับกุมหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งจากฝ่ายสืบสวน หรือจากพนักงานสอบสวนเป็นผู้รวบรวมเข้าสู่สำนวนคดี อีกประการหนึ่งนั้น คือ พยานหลักฐานที่ได้มาจากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน ซึ่งพนักงานสอบสวนมีหนังสือให้กองพิสูจน์หลักฐานทำการตรวจพิสูจน์ยืนยันผล พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มาจากผู้จับกุมหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนนั้นมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องมีในสำนวนและทางการนำสืบเสมอ เพราะเป็นพยานหลักฐานที่บ่งชี้ถึงข้อเท็จจริงและรายละเอียดพฤติการณ์แห่งคดี สำหรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้จากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานนั้น จะเป็นส่วนสนับสนุนหรือเพิ่มน้ำหนักให้กับพยานหลักฐานที่ได้จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน ทำให้พยานหลักฐานของโจทก์มีความน่าเชื่อถือและรับฟังได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ศาลให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าพยานหลักฐานอื่น เพราะเป็นพยานหลักฐานที่มีอยู่จริง ผ่านกระบวนการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาก่อนแล้ว จึงมีความน่าเชื่อถือสูง ไม่เหมือนกับถ้อยคำพยานบุคคลที่สามารถกลับคำให้การได้ ศาลจะใช้ประโยชน์ของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการตรวจสอบชี้ชัดข้อเท็จจริงแห่งคดีและใช้ในการตรวจสอบความจริงของถ้อยคำพยานบุคคลอีกทางหนึ่งด้วย

สำหรับประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นเกิดจากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ดำเนินการจัดเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ส่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจกองพิสูจน์หลักฐานดำเนินการตรวจพิสูจน์อีกครั้งหนึ่งเพื่อยืนยันความ

ถูกต้อง ลำพังเพียงแค่การถ่ายภาพหน้าจอโทรศัพท์ซึ่งตรวจพบข้อมูลที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานแล้วให้ผู้ต้องหาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องลงลายมือชื่อรับรองเอกสารไว้โดยไม่มีการดำเนินการอย่างอื่นแล้วนำพยานหลักฐานเช่นว่านั้นขึ้นสู่ศาลยังไม่เพียงพอเพราะอาจเกิดประเด็นโต้แย้งเกี่ยวกับการได้มา ห่วงโซ่การครอบครอง ความถูกต้องหรือความสมบูรณ์ของพยานหลักฐานนั้น ฝ่ายจำเลยมักจะกล่าวอ้างพยานบุคคลขึ้นหักล้างพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งศาลถือว่าเป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ มีน้ำหนักน้อยอีกประการหนึ่งนั้นเกิดจากการที่พนักงานสอบสวนไม่มีองค์ความรู้ด้านการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ พนักงานสอบสวนทำการรวบรวมพยานหลักฐานไม่ครบถ้วนตามองค์ประกอบความผิดทำให้ขาดพยานหลักฐานที่จะใช้เชื่อมโยงผู้กระทำความผิด ทั้งนี้หากปรากฏพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ทั้งจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานด้วยแล้ว จำเลยมักจะจำนนด้วยหลักฐานและยอมรับสารภาพมากกว่าจะต่อสู้คดี

อภิปรายผลการวิจัย

ศาลจังหวัดนครพนมใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ประกอบพยานหลักฐานอื่นในการพิจารณาพิพากษาคดี โดยศาลให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าพยานหลักฐานอื่น เพราะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความชัดเจนและผ่านกระบวนการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นพยานคนกลางและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีมาก่อนแล้ว อย่างไรก็ตามการรับฟังพยานหลักฐานในคดีเพื่อพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลยนั้น ศาลรับฟังพยานหลักฐานทั้งหมดทั้งปวงที่ปรากฏในสำนวนประกอบกัน แม้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความชัดเจนแน่นอนหาเพียงใดหากแต่ขาดพยานหลักฐานอื่นมาฟังประกอบ เช่น ขาดคำให้การพยานบุคคลที่รู้เห็นเรื่องราวในคดีทั้งก่อนเกิดเหตุหรือในขณะเกิดเหตุ หรือพยานบุคคลนั้นกลับคำให้การในชั้นศาล หรือเจ้าพนักงานตำรวจรวบรวมพยานหลักฐานไม่ครบองค์ประกอบความผิดหรือผิดหลงไปด้วยประการใด ๆ โดยเฉพาะองค์ประกอบความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งอาศัยพยานแวดล้อมเป็นสำคัญข้อเท็จจริงเช่นว่านี้ล้วนเป็นเหตุผลให้ศาลยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลยทั้งสิ้น ดังรายละเอียดที่ปรากฏอยู่ในคำพิพากษาศาลจังหวัดนครพนมที่ได้ทำการวิจัยศึกษาถอดบทเรียนทั้ง 15 คดี ข้อมูลดังกล่าวนี้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์องค์คณะผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครพนม และยังสอดคล้องกับคำพิพากษาของศาลฎีกาด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบทความงานวิจัยของ Wapansu (2014) ซึ่งระบุว่า การรับฟังพยานหลักฐานในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้พิพากษาศาลควรพิจารณาเพียงว่าผู้กระทำความผิดได้สมคบกันกระทำความผิดเท่านั้น ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดคือ การสืบสวนก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ ในการที่จะเป็นหลักฐานแสดงเจตนาว่าผู้กระทำความผิดสมคบกัน สอดคล้องกับบทความของ Pongpermsup (2011) ที่ทำการวิจัยพบข้อมูลว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนคดียาเสพติดได้นำเอาเทคนิคทางนิติวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้งาน สอดคล้องกับบทความวิจัยของ Vimollohakarn (2010) และบทความต่างประเทศของ Ruiu & Daricuic (2016) ที่ทำการวิจัยพบข้อมูลไปในทำนองเดียวกันว่า ในคดียาเสพติดควรต้องมีเจ้าหน้าที่หน่วยพิเศษ มีเทคนิครูปแบบการรวบรวมพยานหลักฐานเฉพาะด้าน เพื่อดำเนินการกับกลุ่มนักค้ายาเสพติด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบทความงานวิจัยของต่างประเทศของ Diokno (2016) ที่ทำการวิจัยพบข้อมูลว่า รูปแบบวิธีการในการสืบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด คือ การรวบรวมและค้นหาข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผนกำหนดแนวทางในการดำเนินการ การดำเนินการตามแผน การประมวลผล



ในการพัฒนาปรับปรุงแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือในคดีอาญาอื่น ๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น ควรอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวน รวมถึงเจ้าหน้าที่อื่นในกระบวนการยุติธรรม ให้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทฤษฎีสมคบกันกระทำผิดแนวทางการเก็บพยานหลักฐาน เทคนิคการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่สำนวนการสอบสวน ให้มีความรู้ความเข้าใจไปในแนวทางเดียวกัน หากการสืบสวนและการสอบสวนมีการดำเนินการควบคู่กันไปโดยตลอดแล้ว การบังคับใช้กฎหมายย่อมสัมฤทธิ์ผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไม่เพียงพอ ดังนั้น จึงควรจัดให้มีการอบรมความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์แก่เจ้าหน้าที่รัฐผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นต้นธารในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐาน ให้มีองค์ความรู้ในการแสวงหาและการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน โดยเฉพาะการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางดิจิทัล รวมถึงเทคนิควิธีการนำพยานหลักฐานเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาลด้วย

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการมาตรฐาน ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ หลักการนำพยานหลักฐานเหล่านั้นเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาล รวมถึงหลักมาตรฐานในการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ดังนั้น ภาครัฐจึงควรออกกฎหมาย หรือ ระเบียบ คำสั่ง เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

2.2 พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มาจากฝ่ายสืบสวนและพยานหลักฐานที่ได้มาจากกองพิสูจน์หลักฐานนั้นควรต้องปรากฏควบคู่กันอยู่ในสำนวนการสอบสวนเสมอ ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันความถูกต้องและเป็นการเพิ่มคุณค่าแก่พยานหลักฐาน นอกจากนี้ยังเป็นการยกระดับความเป็นมาตรฐานด้านการให้บริการทางนิติวิทยาศาสตร์อีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้นจึงควรนำความรู้นี้เผยแพร่สู่สาธารณะ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงประชาชนทั่วไป

2.3 การให้บริการเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์คอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์ของกองพิสูจน์หลักฐานสำนักงานตำรวจแห่งชาตินั้น ควรเพิ่มการบริการให้กระจายครอบคลุมทั่วประเทศ หรือจัดให้มีหน่วยงานพิเศษที่สามารถเข้าถึงข้อมูลดิจิทัลให้กระจายครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ด้านคอมพิวเตอร์

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานในการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ควรทำการวิจัยโดยถอดบทเรียนจากคำพิพากษาศาลฎีกาหรือสัณนิษฐานกลุ่มเป้าหมายที่เป็นองค์คณะผู้พิพากษาในศาลฎีกาเพื่อยืนยันหลักการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

3.2 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ใน คดีอาญาอื่น



เอกสารอ้างอิง

- Chaiakrawat, T. (2019). Investigating Hidden Information on Mobile Phones and Computers. Retrieved December 12 ,2020., from <https://prachatai.com/journal/2018/12/79925>.
- Diokno, M. I. S. (2016). Forensic Science in the Prosecution of Illegal Drugs Cases. **Philippine Journal of Science**, 147(1), 1-8.
- Kitbon, A. (2015). **Forensic Evidence and Social Justice Administration**. Bangkok: Forensic Science Institute, Ministry of Justice. (In Thai).
- Office of the Narcotics Control Board. (2019). **Conspiracy Prosecution Guide and Support or Assistance**. Bangkok, Thailand: Office of the Narcotics Control Board. (In Thai).
- Pongpermsup, K. (2011). **The Role of Police Investigator in Forensic Science Application in Methamphetamine Investigation**. Master of Science Thesis, Silpakorn University, Nakhon Pathom. (In Thai).
- Ruii, M. and Daricuic, C. (2016). Special Investigative Methods and Techniques of Drug Trafficking Offenses. **Forensic Science Forum**, 9(1), 27-33.
- Vimollohakarn, M. (2010). **Seeking Evidence in Drug Cases by Using Special Investigation Methods**. Master of Law Thesis, Thammasat University, Bangkok. (In Thai).
- Wapansu, C. (2014). **Problems of Evidence Hearing in Drug Conspiracy Offenses Under the Act on Measures for the Suppression of Offenders in an Offence Relating to Narcotics, B.E. 2534**. Bangkok: Judicial Service Training Institute, Court of Justice. (In Thai).
- Suebongsiri S. (2008). **Forensic Evidence**. Nakhon Pathom: Principles of Forensic Science, Faculty of Forensic Science, Police Cadet Academy. (In Thai).

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล
หน่วยงาน/สังกัด
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

อีเมล

พันตำรวจโท ณรายุทธ ไตรยสุทธิ์
กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 4
กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 4
ถนนหน้าเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น 40000
Narayut.tr@police.go.th



คำนำหน้า ชื่อ-สกุล
หน่วยงาน/สังกัด
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

อีเมล

ศาสตราจารย์ พลตำรวจตรีหญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน
จังหวัดนครปฐม 73110
Sinloyma@gmail.com

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล
หน่วยงาน/สังกัด
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

อีเมล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.สฤกษ์ สืบพงษ์ศรี
คณะอาชีวศึกษาและบริหารงานยุติธรรม
มหาวิทยาลัยรังสิต หมู่บ้านเมืองเอก ตำบลหลักหก อำเภอเมือง
จังหวัดปทุมธานี 12000
Saritsu2019@gmail.com

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล
หน่วยงาน/สังกัด
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

อีเมล

รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.สหพัฒน์ หอมจันทร์
คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน
จังหวัดนครปฐม 73110
suphat3248@hotmail.com